

คู่มือการปฏิบัติงาน รับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์

ศูนย์รับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์

เทศบาลตำบลสูง

อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

คำนำ

คู่มือการปฏิบัติงานรับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ของศูนย์รับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์เทศบาลตำบลบุสูง ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการจัดการข้อร้องเรียนของศูนย์รับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์เทศบาลตำบลบุสูง ทั้งนี้ การจัดการข้อร้องเรียนจนได้ข้อยุติ ให้มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการ จำเป็นจะต้องมีขั้นตอน / กระบวนการ และแนวทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน และเป็นมาตรฐานเดียวกัน

เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บริการประชาชนในด้านกฎหมาย และข้อแก้ไขปัญหา เพื่อสนองความต้องการของประชาชน และเพื่อแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติราชการให้มีความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น โดยร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจและเอกชน ร่วมกันในการเป็นผู้ตรวจตราสอดส่อง และเฝ้าระวังมิให้เกิดการทุจริต คอรัปชั่นในภาครัฐ ขึ้น

ศูนย์รับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์เทศบาลตำบลบุสูง

อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

ตุลาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
๑. หลักการและเหตุผล	๑
๒. การจัดตั้งศูนย์รับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์เทศบาลตำบลบุสูง	๑
๓. สถานที่ตั้ง	๑
๔. หน้าที่ความรับผิดชอบ	๑
๕. วัตถุประสงค์	๑
๖. คำจำกัดความ	๑
๗. ระยะเวลาเปิดให้บริการ	๒
๘. แผนผังกระบวนการจัดการเรื่องร้องเรียน / ร้องทุกข์	๓
๙. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	๔
๑๐. การรับและตรวจสอบข้อร้องเรียนจากช่องทางต่าง ๆ	๔
๑๑. การบันทึกข้อร้องเรียน	๔
๑๒. การประสานหน่วยงานเพื่อแก้ไขข้อร้องเรียนและการแจ้งกลับผู้ร้องเรียน	๔
๑๓. ติดตามการแก้ไขข้อร้องเรียน	๕
๑๔. การรายงานผลการจัดการข้อร้องเรียนของหน่วยงาน	๕
๑๕. มาตรฐานงาน	๕
๑๖. แบบฟอร์ม	๕
๑๗. จัดทำโดย	๕

ภาคผนวก

- แบบฟอร์มใบรับแจ้งเหตุเรื่องราวร้องเรียน / ร้องทุกข์
- คำสั่งจัดตั้งศูนย์เรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ การทุจริตและการประพฤติมิชอบ

คู่มือการปฏิบัติงานรับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์

ศูนย์รับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์เทศบาลตำบลบุงสูง

๑. หลักการและเหตุผล

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติราชการ มุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่องานบริการที่มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในการให้บริการ ไม่มีขั้นตอนปฏิบัติงานเกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจให้ทันต่อสถานการณ์ ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ และมีการประเมินผลการให้บริการอย่างสม่ำเสมอ

๒. การจัดตั้งศูนย์รับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์เทศบาลตำบลบุงสูง

เพื่อให้การบริหารระบบราชการเป็นไปด้วยความถูกต้อง บริสุทธิ์ ยุติธรรม ควบคู่กับการพัฒนาบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ตลอดจนดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยความรวดเร็วประสพผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งเพื่อเป็นศูนย์รับแจ้งเบาะแสการทุจริต หรือไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เทศบาลตำบลบุงสูงจึงได้จัดตั้งศูนย์รับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ขึ้น ซึ่งในกรณีการร้องเรียนที่เกี่ยวกับบุคคล จะมีการเก็บรักษาเรื่องราวไว้เป็นความลับและปกปิดชื่อผู้ร้องเรียน เพื่อมิให้ผู้ร้องเรียนได้รับผลกระทบและได้รับความเดือดร้อนจากการร้องเรียน

๓. สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่ ณ ที่ทำการเทศบาลตำบลบุงสูง ชั้น ๒ อาคารทำการหลังใหญ่ เลขที่ ๖๐ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลบุงสูง อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

๔. หน้าที่ความรับผิดชอบ

เป็นศูนย์กลางในการรับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ และให้บริการข้อมูลข่าวสาร ให้คำปรึกษา รับเรื่องปัญหาความต้องการและข้อเสนอแนะของประชาชน

๕. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้การดำเนินงานจัดการข้อร้องเรียน / ร้องทุกข์ ของศูนย์รับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ เทศบาลตำบลบุงสูง มีขั้นตอน / กระบวนการ และแนวทางในการปฏิบัติงานเป็นมาตรฐานเดียวกัน
๒. เพื่อให้มั่นใจว่าได้มีการปฏิบัติตามข้อกำหนด ระเบียบ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดการข้อร้องเรียน/ร้องทุกข์ ที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ

๖. คำจำกัดความ

“ผู้รับบริการ” หมายถึง ผู้ที่มารับบริการจากส่วนราชการและประชาชนทั่วไป
“ผู้มีส่วนได้เสีย” หมายถึง ผู้ที่ได้รับผลกระทบ ทั้งทางบวกและทางลบ ทั้งทางตรงและทางอ้อม จากการดำเนินการของส่วนราชการ เช่น ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบุงสูง

“การจัดการข้อร้องเรียน” มีความหมายครอบคลุมถึงการจัดการในเรื่องข้อร้องเรียน/ร้องทุกข์/ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็น/คำชมเชย/การสอบถามหรือการร้องขอข้อมูล

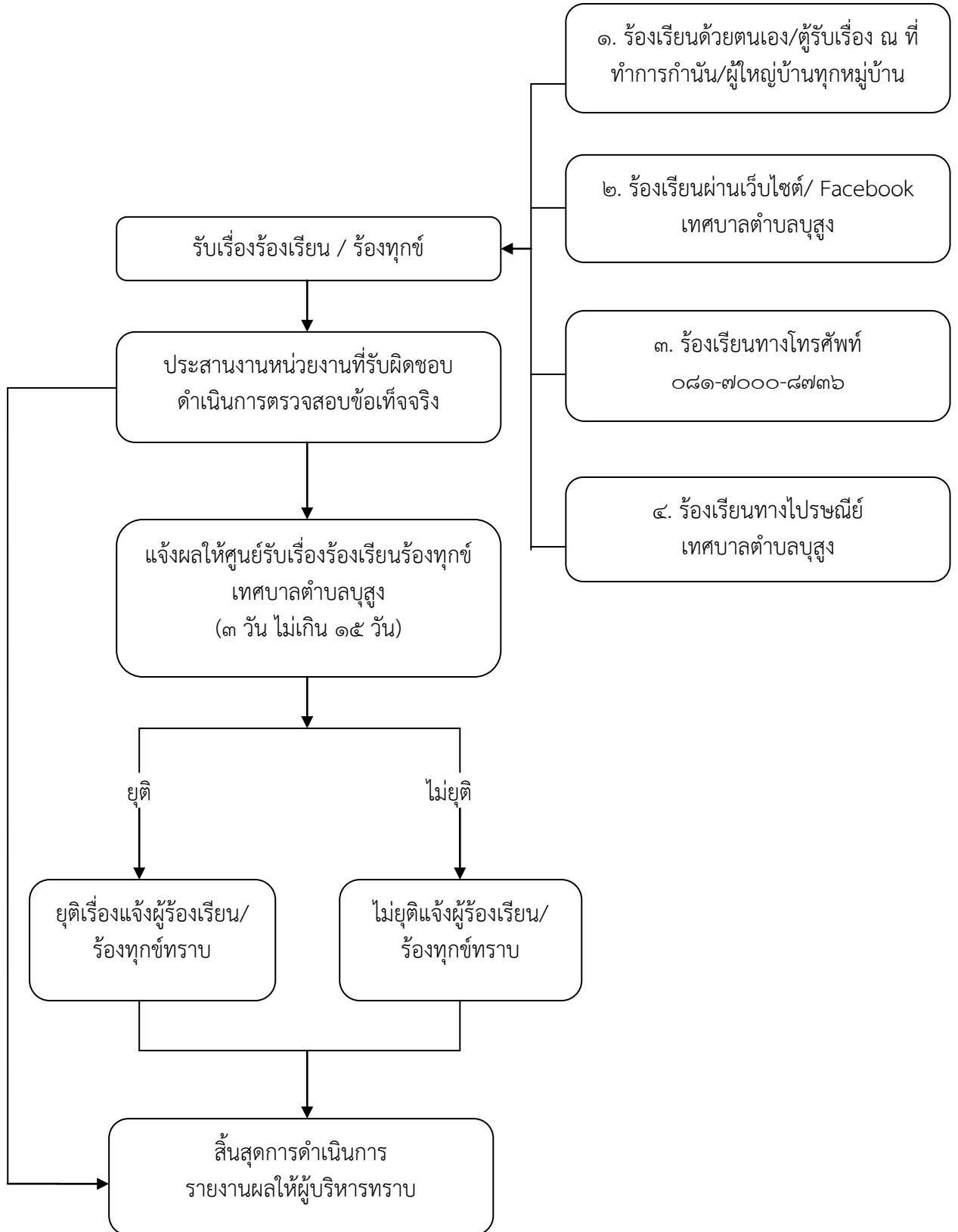
“ผู้ร้องเรียน/ร้องทุกข์” หมายถึง ประชาชนทั่วไป/ผู้มีส่วนได้เสียที่มาติดต่อราชการผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ครอบคลุมการร้องเรียน/ร้องทุกข์/การให้ข้อเสนอแนะ/การให้ข้อคิดเห็น/การชมเชย/การร้องขอข้อมูล

“ช่องทางการรับข้อร้องเรียน/ร้องทุกข์” หมายถึง ช่องทางต่าง ๆ ที่ใช้ในการรับเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์ เช่น ติดต่อด้วยตนเอง/ติดต่อทางโทรศัพท์/เว็บไซต์/facebook

๗. ระยะเวลาเปิดให้บริการ

เปิดให้บริการวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ (ยกเว้นวันหยุดที่ทางราชการกำหนด) ตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐ – ๑๖.๓๐ น.

๘. แผนผังกระบวนการจัดการเรื่องร้องเรียน / ร้องทุกข์

๙. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบจัดการข้อร้องเรียน / ร้องทุกข์ ของหน่วยงาน

๙.๑ จัดตั้งศูนย์ / จุดรับข้อร้องเรียน / ร้องทุกข์ ของประชาชน

๙.๒ จัดทำคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์

๙.๓ แต่งผู้รับผิดชอบตามคำสั่งเทศบาลตำบลบุงสูง เพื่อความสะดวกในการประสานงาน

๑๐. การรับและตรวจสอบข้อร้องเรียน / ร้องทุกข์ จากช่องทางต่าง ๆ

ดำเนินการรับและติดตามตรวจสอบข้อร้องเรียน / ร้องทุกข์ ที่เข้ามายังหน่วยงานจากช่องทางต่าง ๆ โดยมีข้อปฏิบัติตามที่กำหนด ดังนี้

ช่องทาง	ความถี่ในการตรวจสอบช่องทาง	ระยะเวลาดำเนินการรับข้อร้องเรียน / ร้องทุกข์ เพื่อประสานหาทางแก้ไขปัญหา	หมายเหตุ
ร้องเรียนด้วยตนเอง ณ ศูนย์รับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ เทศบาลตำบลบุงสูง	ทุกครั้งที่มีการร้องเรียน	ภายใน ๑ วันทำการ	
ร้องเรียนผ่านเว็บไซต์/ facebook เทศบาลตำบลบุงสูง	ทุกวัน	ภายใน ๑ วันทำการ	
ร้องเรียนทางโทรศัพท์ ๐๘๑-๗๐๐-๘๗๓๖	ทุกวัน	ภายใน ๑ วันทำการ	
ร้องเรียนทางตู้รับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ประจำที่ทำการ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	ทุกวัน	ภายใน ๑ วันทำการ	

๑๑. การบันทึกข้อร้องเรียน

๑๑.๑ กรอกแบบฟอร์มบันทึกข้อร้องเรียน / ร้องทุกข์ โดยมีรายละเอียด ชื่อ-สกุล ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ เรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์ และสถานที่เกิดเหตุ

๑๑.๒ ทุกช่องทางที่มีการร้องเรียน เจ้าหน้าที่ต้องบันทึกข้อร้องเรียน / ร้องทุกข์ ลงสมุดบันทึกข้อร้องเรียน / ร้องทุกข์

๑๒. การประสานหน่วยงานเพื่อแก้ปัญหาข้อร้องเรียน / ร้องทุกข์ และการแจ้งผู้ร้องเรียน / ร้องทุกข์ทราบ

๑๒.๑ กรณีเป็นการขอข้อมูลข่าวสาร ประสานหน่วยงานผู้ครอบครองเอกสาร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้ร้องขอได้ทันที

๑๒.๒ ข้อร้องเรียน / ร้องทุกข์ ที่เป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของหน่วยงาน เช่น ไฟฟ้าสาธารณะดับ การจัดการขยะมูลฝอย ตัดต้นไม้ กลิ่นเหม็นรบกวน เป็นต้น จัดทำบันทึกข้อความเสนอไปยังผู้บริหารเพื่อสั่งการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเบื้องต้นอาจโทรศัพท์แจ้งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑๒.๓ ข้อร้องเรียน / ร้องทุกข์ ที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลสูง ให้ดำเนินการประสานหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและถูกต้อง ในการแก้ไขปัญหาต่อไป

๑๒.๔ ข้อร้องเรียนที่ส่งผลกระทบต่อหน่วยงาน เช่น กรณี ผู้ร้องเรียนทำหนังสือร้องเรียนความไม่โปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้าง ให้เจ้าหน้าที่จัดทำบันทึกข้อความเพื่อเสนอผู้บริหารพิจารณาสั่งการไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อดำเนินการตรวจสอบและแจ้งผู้ร้องเรียนทราบ ต่อไป

๑๓. การติดตามแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียน

ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายงานผลการดำเนินการให้ทราบภายใน ๕ วันทำการ เพื่อเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ จะได้แจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบ ต่อไป

๑๔. การรายงานผลการดำเนินการให้ผู้บริหารทราบ

๑๓.๑ ให้รวบรวมและรายงานสรุปการจัดการข้อร้องเรียน/ร้องทุกข์ ให้ผู้บริหารทราบทุกเดือน

๑๓.๒ ให้รวบรวมรายงานสรุปข้อร้องเรียนหลังจากสิ้นปีงบประมาณ เพื่อนำมาวิเคราะห์การจัดการข้อร้องเรียน / ร้องทุกข์ ในภาพรวมของหน่วยงาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง พัฒนางองค์กร ต่อไป

๑๕. มาตรฐานงาน

การดำเนินการแก้ไขข้อร้องเรียน / ร้องทุกข์ ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด

กรณีได้รับเรื่องร้องเรียน / ร้องทุกข์ ให้ศูนย์ฯรับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์เทศบาลตำบลสูง ดำเนินการตรวจสอบและพิจารณาส่งเรื่องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียน / ร้องทุกข์ให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วัน ทำการ

๑๖. แบบฟอร์ม

แบบฟอร์มใบรับแจ้งเหตุเรื่องราวร้องเรียน / ร้องทุกข์

๑๗. จัดทำโดย

ศูนย์ฯรับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์เทศบาลตำบลสูง

- หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑-๗๐๐-๘๗๓๖

- หมายเลขโทรสาร ๐๘๑-๒๕๗-๙๒๓๑

- เว็บไซต์ www.busung.go.th

- https: www.facebook.com/sm.busung

ภาคผนวก

คำร้องเรียน/ร้องทุกข์
ศูนย์รับเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์เทศบาลตำบลบุดสูง อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์.....
อาชีพ.....บัตรประจำตัวประชาชน.....ออกให้โดย.....
มีความประสงค์ ร้องเรียน/ร้องทุกข์ เรื่อง.....
(รายละเอียด).....

(ลงชื่อ).....
(.....)
ผู้ร้องเรียน/ร้องทุกข์/ขอรับบริการ

เรียน หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล
- เพื่อโปรดทราบและพิจารณา
- เห็นควร

(ลงชื่อ)
(นายทองสุข สัมฤทธิ์)
นิติกร

(ลงชื่อ)
(นางสาวสาธิตา เพ็งแจ่ม)
หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล

(ลงชื่อ)
(นางสาวจรินยา แสงวงผล)
ปลัดเทศบาลตำบลบุดสูง

(ลงชื่อ)
(นายสุวัฒน์ มะณู)
นายกเทศมนตรีตำบลบุดสูง

ในทางกฎหมายบอกว่า “ความไม่รู้กฎหมายไม่เป็นข้อแก้ตัว” เพราะถ้าหากว่าให้มีการกล่าวอ้างแก้ตัวได้ ทุกคนก็จะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายกันหมด เพื่อให้คนหลุดพ้นจากความรับผิด ในที่สุดกฎหมายก็จะขาดความศักดิ์สิทธิ์ และบังคับใช้กับใครไม่ได้อีกต่อไป

ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๖๔ บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นจากความรับผิดในทางอาญาไม่ได้ แต่ถ้าศาลเห็นว่าตามสภาพและพฤติการณ์ ผู้กระทำความผิดอาจจะไม่รู้ว่ากฎหมายบัญญัติว่าการกระทำนั้นเป็น ความผิด ศาลอาจอนุญาตให้แสดงพยานหลักฐานต่อศาล และถ้าศาล เชื่อว่า ผู้กระทำไม่รู้กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้นศาลจะลงโทษ น้อย กว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

อะไรบ้างที่เรียกว่าเป็นการก่อความเดือดร้อน

- การเลี้ยงสัตว์ ปัญหาที่ก่อความรำคาญ ได้แก่ เสียง กลิ่น และสัตว์ที่เป็นอันตรายอันติดมากับสัตว์เลี้ยงแล้วแพร่กระจายไปสู่พื้นที่รอบข้างได้ อาทิ เห็บ หมัด เป็นต้น สัตว์เลี้ยงแต่ละชนิดอาจก่อปัญหาเดือดร้อนรำคาญไปสู่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ใกล้เคียงได้ แต่ควรพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป สุนัข บางตัวไม่ส่งเสียงก่อความรำคาญ สุนัขบางตัวทำเช่นนั้น แมวบางตัวหากเลี้ยงแบบระบบเปิดอาจขับถ่ายก่อความเดือดร้อนรำคาญ บางตัวไม่เป็นเช่นนั้น หรือหากเลี้ยงสุกรแต่สุกรไม่ส่งเสียงให้เดือดร้อนหรือรำคาญ แต่อาจสร้างกลิ่นอันไม่พึงประสงค์ไปสู่บริเวณรอบข้าง การแก้ปัญหาจึงเป็นไปตามผลที่กระทบ โดยมีตั้งแต่ให้กำจัดสิ่งปฏิกูลเนาเหม็นและคอยดูแลความสะอาด ไปจนถึงย้ายพื้นเลี้ยงดู เพื่อไม่เป็นการละเมิดต่อสิทธิของโจทก์อีกต่อไป

และอะไรบ้างที่เป็นเหตุให้เกิดความรำคาญ

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่มีเหตุอันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง หรือผู้ที่ต้อง

ประสบกับเหตุนั้นดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นเหตุรำคาญ

(๑) แหล่งน้ำ ทางระบายน้ำ ที่อาบน้ำ ส้วม หรือที่ใส่มูลหรือฉ่ำ หรือสถานที่อื่นใดซึ่งอยู่ในทำเลไม่เหมาะสมสกปรก มีการสะสมหรือหมักหมมสิ่งของมีการเททิ้งสิ่งใดเป็นเหตุให้มีกลิ่นเหม็นหรือละอองเป็นพิษ หรือเป็นหรือ น่าจะเป็นที่เพาะพันธุ์พาหะนำโรค หรือก่อให้เกิดความเสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

(๒) การเลี้ยงสัตว์ในที่หรือโดยวิธีใด หรือมีจำนวนเกินสมควร จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ๖๒๒ แนวทางการปฏิบัติพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

(๓) อาคารอันเป็นที่อยู่ของคนหรือสัตว์ โรงงานหรือสถานที่ประกอบการใดไม่มีการระบายอากาศ การระบายน้ำ การกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือการควบคุมสารเป็นพิษ หรือมีแต่ไม่มีการควบคุมให้ปราศจากกลิ่นเหม็นหรือ ละอองสารเป็นพิษอย่างพอเพียงจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

(๔) การกระทำใดๆ อันเป็นเหตุให้เกิดกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สิ่งมีพิษความสั่นสะเทือน ฝุ่น ละออง เหม่า ฉ่ำ หรือกรณีอื่นใด จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

(๕) เหตุอื่นใดที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

โดยสามารถระงับเหตุเดือดร้อนรำคาญได้อย่างไรกันบ้าง

มาตรา ๒๖ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจห้ามผู้หนึ่งผู้ใดมิให้ก่อเหตุรำคาญในที่ หรือทางสาธารณะ หรือสถานที่เอกชนรวมทั้งการระงับเหตุรำคาญด้วย ตลอดทั้งการดูแล ปรับปรุงบำรุงรักษาบรรดาถนน ทางบก ทางน้ำ รางระบายน้ำ คู คลอง และสถานที่ต่างๆ ในเขตของตนให้ปราศจากเหตุรำคาญ ในการนี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเพื่อระงับกำจัดและควบคุมเหตุรำคาญต่างๆ ได้

มาตรา ๒๗ ในกรณีที่มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในที่หรือทาง สาธารณะให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้บุคคลซึ่งเป็นต้นเหตุหรือเกี่ยวข้องกับการก่อหรืออาจก่อให้เกิดเหตุรำคาญนั้น ระวังหรือป้องกันเหตุรำคาญภายในเวลาอันสมควรตามที่ระบุไว้ในคำสั่ง และถ้าเห็นสมควรจะให้กระทำโดยวิธีใดเพื่อ ระวังหรือป้องกันเหตุรำคาญนั้น หรือสมควรกำหนดวิธีการเพื่อป้องกันมิให้มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นอีกในอนาคต ให้ระบุ ไว้ในคำสั่งได้ในกรณีที่ปรากฏแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าไม่มีการปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามวรรค หนึ่ง และเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นอาจเกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นระงับเหตุรำคาญนั้น และอาจจัดการตามความจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุรำคาญนั้นขึ้นอีกโดยบุคคลซึ่งเป็นต้นเหตุ หรือเกี่ยวข้องกั บการก่อหรืออาจก่อให้เกิดเหตุรำคาญต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการนั้น

มาตรา ๒๘ ในกรณีที่มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในสถานที่เอกชน ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็น หนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นระงับเหตุรำคาญภายในเวลาอันสมควรตามที่ระบุไว้ในคำสั่ง และถ้า เห็นว่าสมควรจะให้กระทำโดยวิธีใดเพื่อระงับเหตุรำคาญนั้นหรือสมควรกำหนดวิธีการเพื่อป้องกันมิให้มีเหตุรำคาญ เกิดขึ้นในอนาคตให้ระบุไว้ในคำสั่งได้

ในกรณีที่ไม่มี การปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจระงับ เหตุรำคาญนั้นและอาจจัดการตามความจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มีเหตุรำคาญพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ๖๒๓ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ส่วนที่ ๕เกิดขึ้นอีก และถ้าเหตุรำคาญเกิดขึ้นจากการกระทำกร ละเลย หรือการยินยอมของเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้น เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ดังกล่าวต้องเป็นผู้ เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการนั้นในกรณีที่ปรากฏแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นในสถานที่ เอกชนอาจเกิด อันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพ หรือมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะออกคำสั่งเป็นหนังสือ ห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองใช้หรือยินยอมให้บุคคลใดใช้สถานที่ นั้นทั้งหมดหรือบางส่วน จนกว่าจะเป็นที่พอใจแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่า ได้มีการระงับเหตุรำคาญนั้นแล้วก็ได้ หมวด ๖ การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์

มาตรา ๒๙ เพื่อประโยชน์ในการรักษาสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสม กับการดำรงชีพของประชาชนใน ท้องถิ่นหรือเพื่อป้องกันอันตรายจากเชื้อโรคที่เกิดจากสัตว์ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของ ท้องถิ่นกำหนดให้ส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของพื้นที่ในเขตอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นเขตควบคุมการ เลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ได้การออกข้อกำหนดของท้องถิ่น ตามวรรคหนึ่ง ราชการส่วนท้องถิ่นอาจกำหนดให้เป็นเขตห้าม เลี้ยงหรือปล่อยสัตว์บางชนิดหรือบางประเภทโดยเด็ดขาด หรือไม่เกินจำนวนที่กำหนดหรือเป็นเขตที่การเลี้ยงหรือ ปล่อยสัตว์บางชนิดหรือบางประเภทต้องอยู่ในภายใต้มาตรการอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้

มาตรา ๓๐ ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นพบสัตว์ในที่หรือทางสาธารณะอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๙ โดยไม่ ปรากฏเจ้าของ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจกักสัตว์ดังกล่าวไว้เป็นเวลาอย่างน้อยสามสิบวัน เมื่อพ้นกำหนดแล้ว ยังไม่มีผู้ใดมาแสดง หลักฐานการเป็นเจ้าของเพื่อรับสัตว์คืน ให้สัตว์นั้นตกเป็นของราชการส่วนท้องถิ่น แต่ถ้าการ กัก สัตว์ไว้อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่สัตว์นั้นหรือสัตว์อื่น หรือต้องเสียค่าใช้จ่ายเกินสมควร เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะจัดการ ขายหรือขายทอดตลาดสัตว์นั้นตามควรแก่กรณีก่อนถึงกำหนดเวลาดังกล่าวก็ได้ เงินที่ได้จากการขายหรือขาย ทอดตลาดเมื่อได้หักค่าใช้จ่ายในการขายหรือขายทอดตลาดและค่าเลี้ยงดูสัตว์แล้วให้เก็บรักษาไว้แทนสัตว์๖๒๔ แนว ทางการปฏิบัติพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวง สาธารณสุขในกรณีที่มีได้มีการขายหรือขายทอดตลาดสัตว์ตามวรรคหนึ่ง และเจ้าของสัตว์มาขอรับสัตว์คืนภายใน

กำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง เจ้าของสัตว์ต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการเลี้ยงดูสัตว์ให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่นตามจำนวนที่ได้จ่ายจริงด้วยในกรณีที่ปรากฏว่าสัตว์ที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นพบนั้นเป็นโรคติดต่ออันอาจเป็นอันตรายต่อประชาชนให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจทำลายหรือจัดการตามที่เห็นสมควรได้

หมวด ๗

กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

มาตรา ๓๑ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้กิจการใดเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

มาตรา ๓๒ เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการที่ประกาศตามมาตรา ๓๑ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดประเภทของกิจการตามมาตรา ๓๑ บางกิจการหรือทุกกิจการให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมภายในท้องถิ่นนั้น

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปสำหรับผู้ดำเนินกิจการตาม (๑) ปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินกิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ

มาตรา ๓๓ เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ข้อกำหนดของท้องถิ่น ตามมาตรา ๓๒(๑)ใช้บังคับ ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินกิจการตามประเภทที่มีข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมตามมาตรา ๓๒(๑) ในลักษณะที่เป็นการค้า เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตาม มาตรา ๕๖ ในการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจกำหนดเงื่อนไขโดยเฉพาะให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติเพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณชนเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้โดยทั่วไปในข้อกำหนดของท้องถิ่นตามมาตรา ๓๒(๑) ก็ได้ใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งให้ใช้ได้สำหรับกิจการประเภทเดียวและสำหรับสถานที่แห่งเดียว

มาตรการควบคุมสัตว์เลี้ยงในเมืองไทย

ในปัจจุบันต้องยอมรับว่ามนุษย์ไม่สามารถอยู่เพียงลำพังคนเดียวได้ จำเป็นต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นหรือไม่ก็หาสัตว์เลี้ยงน่ารักๆ หลากชนิด ตัวเล็กใหญ่ หนึ่งหรือสองตัวมาเลี้ยงเป็นเพื่อนแก้เหงา หรือเพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นงานอดิเรก หรือใช้ประโยชน์จากสัตว์เพื่อไว้ขายหรือการค้า ซึ่งสัตว์แต่ละชนิดแต่ละประเภทก็ย่อมมีข้อแตกต่างกันไปทั้งในเรื่องของการเลี้ยงดู สถานที่สำหรับเลี้ยงสัตว์ทั้งแบบมีข้อจำกัดและแบบมีอิสระได้ เรื่องของอาหารสัตว์ การเอาใจใส่ดูแลจากผู้เลี้ยง การให้วัคซีน ฯลฯ ซึ่งก็ไม่แตกต่างจากมนุษย์เราเท่าไรนัก

สัตว์เลี้ยงทุกชนิดที่เรานำมาเลี้ยงทั้งแบบกักขังหรือแบบปล่อย อาจจะนำปัญหามาสู่ผู้เลี้ยง ชุมชน และสิ่งแวดล้อม โดยเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์นำโรค เป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคจากสัตว์ไปสู่คน ไม่ว่าจะเป็นเชื้อไวรัส โรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ แอนแทรกซ์ ไข้หวัดนก โรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น รวมทั้งอันตรายที่เกิดจากถูกสัตว์ทำร้าย เช่น สุนัขรุมกัดเด็ก ซึ่งเป็นข่าวให้พบเห็นประจำ นอกจากนี้จากอู่ให้เกิดเหตุรำคาญ ในเรื่องของกลิ่นเหม็นจากมูลสัตว์เสียรบกวนจากการร้องของสัตว์ รวมถึงน้ำเสียจากการล้างคอกสัตว์ หรือตัวสัตว์เป็นต้น

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ในหมวด ๖ กำหนดให้มีการควบคุมการเลี้ยงสัตว์หรือปล่อยสัตว์ โดยให้อำนาจแก่ราชการส่วนท้องถิ่นในการออกข้อกำหนดท้องถิ่น เพื่อกำหนดเขตควบคุมการเลี้ยงสัตว์หรือปล่อยสัตว์ ทั้งในเรื่องประเภทของสัตว์ที่ห้ามเลี้ยง กรรมวิธีการเลี้ยง การป้องกันเหตุรำคาญ และการปล่อยสัตว์ในที่หรือทางสาธารณะด้วย ข้อกำหนดของท้องถิ่นที่กำหนดเขตควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์สามารถแบ่งได้ ๓ ลักษณะดังนี้

๑. เขตห้ามเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์บางชนิดโดยเด็ดขาด คือ เขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งที่มีความเจริญ เป็นชุมชนหนาแน่น เป็นสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งไม่เหมาะสมที่จะให้มีการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ โดยเฉพาะสัตว์ใหญ่ เช่น ช้าง ม้า โค กระบือ สุนัข เป็นต้น และเมื่อได้มีการกำหนดเขตห้ามเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ชนิดใดในเขตพื้นที่ใดก็ตาม จะมีผลให้ประชาชนแม้มีที่เป็นของตนเองก็ไม่อาจเลี้ยงสัตว์ที่ถูกกำหนดในพื้นที่นั้นได้ เช่น กำหนดห้ามเลี้ยงหรือปล่อยโค กระบือ ม้า แพะ ในบริเวณรอบหนอง บึง ที่เป็นแหล่งน้ำอุปโภคบริโภคของชุมชน เพราะจะทำให้แหล่งน้ำสกปรก

๒. เขตให้เลี้ยงสัตว์บางชนิดไม่เกินจำนวนที่กำหนด ต้องกำหนดชนิดและประเภทของสัตว์ที่ห้ามให้ชัดเจนด้วย เช่น ในเขตชุมชน อาคารพาณิชย์ที่มีผู้อาศัยอย่างหนาแน่นไม่สมควรให้มีสุนัขจำนวนเกินกว่า ๒ ตัวต่ออาคาร ๑ คูหา เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ก่อเหตุรำคาญแก่ผู้อยู่ข้างเคียง หรือการกำหนดให้เขตพื้นที่ของท้องถิ่นนั้นเป็นเขตห้ามเลี้ยงสุนัขเกินกว่า ๕๐ ตัว ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงของ ปัญหาว่าต้องมีจำนวนเท่าไรจึงจะเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของชุมชนนั้นๆ

๓. เขตให้เลี้ยงสัตว์หรือปล่อยสัตว์บางชนิดได้โดยมีมาตรการบางอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยการนำมาตรฐานหลักเกณฑ์ และวิธีการทางวิชาการมากำหนด เพื่อมิให้เกิดปัญหาด้านสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม สุขลักษณะหรือก่อให้เกิดเหตุรำคาญ เช่น กำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด อาคารสถานที่ คอกสัตว์ ตัวสัตว์ การกำจัดมูลสัตว์และสิ่งปฏิกูลต่างๆ การบำบัดน้ำเสีย รวมทั้งการควบคุมโรคติดต่อ โดยการฉีดวัคซีน แล้วแต่กรณี หรือการนำสุนัขออกไปเลี้ยงนอกบ้านต้องล่ามโซ่ไปด้วย หรือกำหนดให้ผู้เลี้ยงสุนัขตั้งแต่ ๒๐ ตัวขึ้นไป ต้องอยู่ห่างจากชุมชนไม่น้อยกว่า ๑๐๐ เมตร หรือมีแนวพื้นที่ว่างไม่น้อยกว่า ๕๐ เมตร จากโรงเลี้ยง และต้องจัดทำระบบกำจัดมูลสุนัขอย่างน้อย ๑ ถึง

เมื่อราชการส่วนท้องถิ่นออกเป็นข้อกำหนดของท้องถิ่นแล้ว ก็จะมีผลบังคับให้ประชาชนในเขตพื้นที่นั้นๆ ต้องปฏิบัติตาม หากใครฝ่าฝืนจะมีโทษปรับไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท และในการกำหนดเขตควบคุมดังกล่าวจะต้องกำหนดขอบเขตให้ชัดเจน และต้องขึ้นอยู่กับปัญหา และต้องมีเหตุผล มีข้อเท็จจริงตามสภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชนนั้นๆ หากไม่มีเหตุผล ประชาชนย่อมมีสิทธิฟ้องศาลปกครองให้เพิกถอนข้อกำหนดของท้องถิ่นนั้นได้

กฎหมายจึงเป็นเครื่องมือและเป็นหลักปฏิบัติของสังคม ที่จะทำให้ดำเนินไปได้อย่างมีระเบียบเกิดความเรียบร้อย และเป็นปกติสุข และยังเป็นแนวทางให้ชุมชนได้ปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน กฎหมายจึงมีบทบาทสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลและรับผิดชอบของมนุษย์ และถ้าไม่มีกฎหมายเข้ามาควบคุมดูแลสัตว์เลี้ยงเหล่านี้ ลองคิดว่า จะเกิดปัญหาอะไรตามมา

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๖๘ และแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับปัจจุบัน

มาตรา ๑๓๐๔ สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น รวมทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน เช่น

(๑) ที่ดินรกร้างว่างเปล่า และที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน

(๒) ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวงทะเลสาบ

(๓) ทรัพย์สินใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ เป็นต้นว่า ป้อมและโรงทหารสำนักราชการบ้านเมือง เรือรบ อาวุธยุทโธปกรณ์

มาตรา ๑๓๐๕ ทรัพย์สินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นจะโอนแก่กันได้เว้นแต่อาศัยอำนาจแห่งบทกฎหมายเฉพาะหรือพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๑๓๐๖ ท่านห้ามมิให้ยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับแผ่นดินในเรื่องทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พรบ.ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉ.๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑ แก้ไข ม. ๑๒๒ ซึ่งจะมีผลบังคับใน ๕ เม.ย. ๕๑

บัญญัติเป็นว่า “ นายอำเภอมีหน้าที่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อื่นอันอยู่ในเขตอำเภอนายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจใช้หรือยินยอมให้บุคคลอื่นใช้ที่ดินตาม

วรรคหนึ่ง เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดและปฏิบัติตามประมวลกฎหมายที่ดินและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องในกรณีที่มีข้อพิพาทหรือคดีเกี่ยวกับที่ดินตามวรรคหนึ่ง นายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะร่วมกันดำเนินการหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเป็นผู้ดำเนินการ ก็ให้มีอำนาจกระทำได้ ทั้งนี้กระทรวงมหาดไทยจะวางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์เป็นแนวปฏิบัติด้วยก็ได้

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสามให้จ่ายจากงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ” ถึงอย่างไรนายอำเภอก็มีหน้าที่โดยตรงในอันที่จะปกป้องรักษาที่สาธารณประโยชน์ โดยต้องแจ้งให้ผู้บุกรุก ออกจากที่สาธารณประโยชน์ก่อน เมื่อไม่ยอมออก ถือว่ามีเจตนายึดถือครอบครองที่ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน จึงมีความ ผิดตาม ป.ที่ดิน ม.๑๐๘ ทวิ วรรคสอง

ที่ดินสาธารณะประโยชน์ เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตาม ปพพ. จะมีคำสั่ง มท ที่ ๑๒/๒๕๔๓ ลง ๑๘ เม.ย.๒๕๔๓ เรื่อง มอบหมายให้ทบวงการเมืองอื่นมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน

ความผิดฐานร่วมกันบุกรุกที่ดินราชพัสดุ บุกรุกที่ดินของรัฐ ความผิดฐานเข้าไปยึดถือ ครอบครอง ก่อสร้าง บุกรุกที่ราชพัสดุเป็นความผิดฐานบุกรุกตามประมวลกฎหมายอาญา หรือความผิดตามกฎหมายที่ดิน????

คำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้มีคำตอบครับ เป็นความผิดอันมิใช่โทษทาง ป.อาญา เป็นมาตรการที่มุ่งประสงค์ให้รัฐสามารถเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินได้โดยไม่จำกัดข้อขัดข้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๘๑/๒๕๕๐

การกระทำของจำเลยนอกจากจะเป็นความผิดฐานร่วมกันบุกรุกที่ดินราชพัสดุตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๕ (๒) แล้ว ยังเป็นความผิดฐานเข้าไปยึดถือ ครอบครอง ก่อสร้างและทำด้วยประการใดให้เป็นการทำลายหรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดินของรัฐ อันเป็นความผิดตาม ป.ที่ดิน มาตรา ๙ (๑) (๒), ๑๐๘ ทวิ วรรคหนึ่ง ด้วย ซึ่งตาม ป.ที่ดิน มาตรา ๑๐๘ ทวิ วรรคสี่ บัญญัติให้ศาลมีอำนาจสั่งในคำพิพากษาให้ผู้กระทำความผิด คนงาน ผู้รับจ้างและบริวารของผู้กระทำ

(๑๓) ความผิด...

ความผิดออกจากที่ดินนั้นได้ อันมิใช่โทษตาม ป.อ. มาตรา ๑๘ แต่เป็นมาตรการที่มุ่งประสงค์ให้รัฐสามารถเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินได้โดยไม่ต้องฟ้องขับไล่จำเลยเป็นคดีแพ่งอีกต่างหาก ดังนั้น แม้ศาลจะลงโทษจำเลยตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๕ (๒) ซึ่งเป็นบทกฎหมายที่มีโทษหนักที่สุดเพียงบทเดียวตาม ป.อ. มาตรา ๙๐ แต่เมื่อเป็นความผิดตาม ป.ที่ดิน มาตรา ๑๐๘ ทวิ วรรคหนึ่ง ด้วย ศาลก็มีอำนาจสั่งให้จำเลยและบริวารรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างและออกไปจากที่ดินของรัฐได้

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยกับพวกซึ่งยังไม่ได้ตัวมาฟ้องร่วมกันบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครอง ก่อสร้าง ทำด้วยประการใดให้เป็นการทำลายหรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดินราชพัสดุ ซึ่งอยู่ในความปกครองดูแลและใช้ประโยชน์ของกรมสวัสดิการทหารเรือกองทัพเรือ อันเป็นที่ดินของรัฐที่ใช้เพื่อประโยชน์ต่อแผ่นดินโดยเฉพาะ และจำเลยมิได้มีสิทธิครอบครองโดยจำเลยกับพวกเข้าไปซุก ถาง ปรับสภาพพื้นดินเป็นเนื้อที่ ๑ ไร่ ๕๒ ตารางวา และปลูกสร้างบ้านพักอาศัย ๑ หลัง พร้อมล้อมรั้วลวดหนามอันเป็นการเข้าไปรบกวนการครอบครองและถือเอาสิทธิทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร และโดยไม่ได้รับอนุญาต ขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓, ๙๐, ๓๖๒, ๓๖๓, ๓๖๕ ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๙, ๑๐๘ ทวิ ให้จำเลยรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างและให้จำเลยกับบริวารออกไปจากที่ดินของรัฐด้วย

จำเลยให้การรับสารภาพ

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๒, ๓๖๕ (๒) (๓) ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๙, ๑๐๘ ทวิ วรรคสอง และวรรคสี่ การกระทำของจำเลยเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๕ (๒) (๓) ซึ่งเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมาย

อาญา มาตรา ๙๐ จำคุก ๒ ปี และปรับ ๖,๐๐๐ บาท จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุก ๑ ปี และปรับ ๓,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด ๑ ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ไม่ชำระค่าปรับ ให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙, ๓๐ ให้จำเลยรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างและให้จำเลยกับบริวารออกไปจากที่ดินของรัฐด้วย

จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ พิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๕ (๒) ประกอบด้วยมาตรา ๓๖๒, ๘๓ ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๙ (๑) (๒), ๑๐๘ ทวิ วรรคหนึ่ง การกระทำของจำเลยเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๕ (๒) อันเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ จำคุก ๑ ปี และปรับ ๖,๐๐๐ บาท ลดโทษให้กึ่งหนึ่งแล้ว คงจำคุก ๖ เดือน และปรับ ๓,๐๐๐ บาท ขอให้จำเลยรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างและให้จำเลยกับบริวารออกไปจากที่ดินของรัฐนั้นให้ยก นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น

โจทก์ฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “คดีมีปัญหาข้อกฎหมายต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่าศาลมีอำนาจสั่งให้จำเลยรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างและให้จำเลยกับบริวารออกไปจากที่ดินของรัฐหรือไม่ เห็นว่า การกระทำของจำเลยเป็นกรรมเดียว

ผิดต่อกฎหมายหลายบท กล่าวคือ นอกจากจำเลยจะมีความผิดฐานร่วมกันบุกรุกที่ดินราชพัสดุตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๕ (๒) แล้ว จำเลยยังมีความผิดฐานเข้าไปยึดถือ ครอบครอง ก่อสร้างและทำด้วยประการใดให้เป็นการทำลายหรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดินของรัฐอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๙ (๑) (๒), ๑๐๘ ทวิ วรรคหนึ่ง ด้วย ซึ่งตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๑๐๘ ทวิ วรรคสี่ บัญญัติให้ศาลมีอำนาจสั่งในคำพิพากษาให้ผู้กระทำความผิด คนงาน ผู้รับจ้าง และบริวารของผู้กระทำความผิดออกจากที่ดินนั้นได้ ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวมิใช่โทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ แต่เป็นมาตรการที่มุ่งประสงค์ให้รัฐอันเป็นเจ้าของที่ดินสามารถเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินได้โดยเร็วโดยไม่ต้องฟ้องขับไล่จำเลยเป็นคดีแพ่งอีกต่างหาก ดังนั้น แม้ศาลจะลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๕ (๒) ซึ่งเป็นบทกฎหมายที่มีโทษหนักที่สุดเพียงบทเดียวตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ แต่เมื่อการกระทำของจำเลยดังกล่าวเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๑๐๘ ทวิ วรรคหนึ่ง ด้วย ศาลก็ย่อมมีอำนาจสั่งให้จำเลยและบริวารรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างและออกไปจากที่ดินของรัฐได้ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ยกคำขอของโจทก์ในส่วนนี้ไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกาฎีกาของโจทก์ฟังขึ้น”

พิพากษาแก้เป็นว่า ให้จำเลยรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างและให้จำเลยกับบริวารออกไปจากที่ดินของรัฐ นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๒ (ฌนัท วิรุบุตร - สิทธิชัย รุ่งตระกูล - ประเสริฐ วิริยสิทธิวัฒน์)

หมายเหตุคำพิพากษาศาลฎีกา

การเข้าไปขุด ถาง ปรับสภาพพื้นดิน และปลูกบ้านพักอาศัยพร้อมล้อมรั้วลวดหนามในที่ดินของบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ของตนเอง ตามแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาได้แยกวินิจฉัยไว้ชัดเจนว่าหากเป็นที่ดินของเอกชนหรือที่รัฐครอบครองทำประโยชน์อยู่เป็นความผิดฐานบุกรุกตาม ป.อ. แต่ถ้าเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินก็จะมีผิดตาม ป.ที่ดินฯ มาตรา ๙, ๑๐๘ ทวิ วรรคสอง กล่าวคือ จะผิดกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งเท่านั้น เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๖๑๖/๒๕๓๙ ความผิดฐานบุกรุกตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๒, ๓๖๕ กฎหมายมุ่งประสงค์ลงโทษผู้บุกรุกก่อสร้างหรือสิ่งปลูกสร้างของผู้อื่นเท่านั้นไม่ใช่บทบัญญัติที่จะลงโทษผู้บุกรุกที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ซึ่งมีบัญญัติไว้โดยเฉพาะตาม ป.ที่ดินฯ มาตรา ๙, ๑๐๘ ทวิ วรรคสอง

ในคดีดังกล่าวศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า การกระทำความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๒, ๓๖๕ กับความผิดตาม ป.ที่ดินฯ มาตรา ๙, ๑๐๘ ทวิ วรรคสอง เป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท ลงบทหนักตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๕ ศาลอุทธรณ์มิได้พิพากษาแก้ในส่วนนี้ เมื่อคดีขึ้นสู่ศาลฎีกาโดยที่ไม่มีคู่ความยกปัญหาดังกล่าวขึ้นมาให้ศาลฎีกาวินิจฉัย แต่ศาลฎีกาเห็นว่ามีความจำเป็นที่ควรแก้ไขกฎหมายให้ถูกต้องได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบด้วยมาตรา ๒๒๕

แต่คำพิพากษาศาลฎีกาที่หมายเหตุนี้นั้นวินิจฉัยคดีแตกต่างจากแนวคำพิพากษาดังกล่าวข้างต้น กล่าวคือ ความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๕ (๒) กับความผิดตาม ป.ที่ดินฯ มาตรา ๙ (๑) (๒), ๑๐๘ ทวิ วรรคหนึ่ง เป็นความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท จึงต้องพิจารณาว่าคำพิพากษาศาลฎีกาแนวใดชอบด้วยหลักกฎหมาย

ป.ที่ดินฯ มาตรา ๙ บัญญัติว่า ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการเหมืองแร่และการป่าไม้ ที่ดินของรัฐนั้นถ้ามิได้มีสิทธิครอบครองหรือมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ห้ามมิให้บุคคลใด

(๑) เข้าไปยึดถือ ครอบครอง รวมตลอดถึงการก่อสร้างหรือเผาป่า

(๒) ทำด้วยประการใด ให้เป็นการทำลาย หรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดิน ที่หิน ที่กรวด หรือที่ทราย ในบริเวณที่รัฐมนตรีประกาศหวงห้ามในราชกิจจานุเบกษา

(๓) ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นอันตรายแก่ทรัพยากรในที่ดิน

จากบทบัญญัติดังกล่าวห้ามประชาชนทั่วไปเข้าไปยุ่งในที่ดินของรัฐ คงมีปัญหว่าที่ดินของรัฐ หมายความว่าอย่างไร คงไม่ได้หมายความว่าหากมิใช่เป็นของเอกชนแล้วจะต้องเป็นที่ดินของรัฐไปหมด ซึ่งเคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้เป็นแนวแล้วว่าหากเป็นสถานที่ราชการซึ่งมีลักษณะการครอบครองเช่นเดียวกับที่ดินของเอกชน ผู้กระทำความผิดก็มีความผิดฐานบุกรุกตาม ป.อ. เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๖/๒๕๑๗ ส่วนที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินผู้กระทำความผิดก็มีความผิดตาม ป.ที่ดินฯ เช่น คำพิพากษาที่กล่าวมาข้างต้น คงมีข้อพิจารณาว่าที่ราชพัสดุเป็นที่ดินประเภทใด

พ.ร.บ. ที่ราชพัสดุฯ มาตรา ๔ บัญญัติว่า ที่ราชพัสดุ หมายความว่า อสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด เว้นแต่สาธารณสมบัติของแผ่นดินดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินรกร้างว่างเปล่า และที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน

(๒) อสังหาริมทรัพย์สำหรับพลเมืองใช้หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ของพลเมืองใช้ร่วมกันเป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่งทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ

ส่วนอสังหาริมทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจที่เป็นนิติบุคคลและขององค์การการปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ถือว่าเป็นที่ราชพัสดุ

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นว่าที่ราชพัสดุนั้นเป็นที่ดินของรัฐทั้งหมดที่ประชาชนมิได้ใช้ร่วมกัน ด้วยเหตุนี้ ที่ราชพัสดุน่าจะหมายถึงที่ดินที่หน่วยงานของรัฐครอบครองเช่นเดียวกันกับที่ดินของเอกชน ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตาม ป.ที่ดินฯ มาตรา ๙ ดังนั้น ผู้กระทำจึงไม่มีความผิดตาม ป.ที่ดินฯ เมื่อเทียบกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่หมายเหตุแล้ว จำเลยน่าจะมีความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๕ (๒) แต่เพียงบทเดียว หากเป็นความผิดตาม ป.ที่ดินฯ แต่อย่างใด ศิริชัย วัฒนโยธิน

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๘ โทษสำหรับลงแต่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

(๑) ประหารชีวิต

(๒) จำคุก

(๓) กักขัง

(๔) ปรับ

(๕) ริบทรัพย์สิน

โทษประหารชีวิตและโทษจำคุกตลอดชีวิต ให้นำมาใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี

ในกรณีผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี ได้กระทำความผิดที่มีระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ให้ถือว่าระวางโทษดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นระวางโทษจำคุกห้าสิบปี

มาตรา ๙๐ เมื่อการกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อ กฎหมายหลายบท ให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้ กระทำความผิด

มาตรา ๓๖๒ ผู้ใดเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเพื่อถือการ ครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือเข้าไป กระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ ของเขาโดยปกติสุข ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับ ไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑๖) มาตรา ๓๖๓...

มาตรา ๓๖๓ ผู้ใดเพื่อถือเอาอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเป็นของตน หรือของบุคคลที่สาม ยักย้ายหรือทำลาย เครื่องหมายเขตแห่ง อสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกิน หกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๔ ผู้ใดโดยไม่มีเหตุอันสมควรเข้าไป หรือซ่อนตัวอยู่ใน เคหสถาน อาคารเก็บรักษาทรัพย์หรือ สำนักงานในความครอบครอง ของผู้อื่น หรือไม่ยอมออกไปจากสถานที่เช่นนั้น เมื่อผู้มีสิทธิที่จะ ห้ามมิให้เข้าไปได้ ไล้ให้ออก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือ ปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๕ ถ้าการกระทำความผิดตาม มาตรา ๓๖๒ มาตรา ๓๖๓ หรือ มาตรา ๓๖๔ ได้กระทำ

- (๑) โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย
- (๒) โดยมีอาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคน ขึ้นไป หรือ
- (๓) ในเวลากลางคืน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกิน หนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ประมวลกฎหมายที่ดิน

มาตรา ๙ ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการเหมืองแร่และการป่าไม้ ที่ดินของรัฐนั้นถ้ามิได้มีสิทธิครอบครอง หรือมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ห้ามมิให้บุคคลใด

- (๑) เข้าไปยึดถือ ครอบครอง รวมตลอดถึงการก่อสร้างหรือเผาป่า
- (๒) ทำด้วยประการใด ให้เป็นการทำลาย หรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดิน ที่หิน ที่กรวด หรือที่ทราย ในบริเวณที่ รัฐมนตรีประกาศหวงห้ามในราชกิจจานุเบกษา หรือ
- (๓) ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นอันตรายแก่ทรัพยากรในที่ดิน

มาตรา ๑๐๘ ทวิ นับตั้งแต่วันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดตามวรรคหนึ่งได้กระทำแก่ที่ดินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ร่วมกัน หรือที่ใช้ เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดตามวรรคสองได้กระทำเป็นเนื้อที่เกินกว่าห้าสิบไร่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่มีคำพิพากษาว่าผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรานี้ศาลมีอำนาจสั่งในคำพิพากษาให้ผู้กระทำความผิด คนงาน ผู้รับจ้าง ผู้แทน และบริวารของผู้กระทำความผิดออกไปจากที่ดินนั้นด้วย

บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใดๆ ซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดดังกล่าว ให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตาม คำพิพากษาหรือไม่

มาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดว่า ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการ จัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้ (๒๗) การดูแลรักษาที่สาธารณะ และข้อ ๕ (๒) ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติ

ของแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๔ กำหนดว่า อำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกันที่ดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นโดยสภาพที่ดินหรือทางราชการได้สงวนไว้ก็ตาม เช่น ที่ชายตลิ่ง ทางบก ทางน้ำ สวนสาธารณะ ที่เลี้ยงสัตว์ และที่สาธารณะประจำตำบลและหมู่บ้าน เป็นต้น เป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามที่กฎหมายกำหนด และนายอำเภอท้องที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน มีคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๒/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๓ มอบหมายให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษา และดำเนินการคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ไม่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล การที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีอำนาจออกคำสั่งทางปกครองที่มีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลจะต้องเป็นกรณีที่มีกฎหมายให้อำนาจหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้โดยชัดแจ้ง เมื่อไม่ปรากฏว่าตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว มีบทบัญญัติใดให้อำนาจองค์การบริหารส่วนตำบลในการออกคำสั่งให้เอกชนรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างใดๆ ออกจากทางสาธารณะไว้อย่างชัดแจ้ง ดังเช่นที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๕๕๖ เป็นต้น อำนาจหน้าที่ในการคุ้มครอง ดูแล รักษา ทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินขององค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าวจึงเป็นเพียงอำนาจทั่วไป ประกอบกับ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒ ได้ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่ดูแลรักษาสาธารณสมบัติของแผ่นดินดำเนินการขจัดความไม่เรียบร้อยโดยการแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองขนหรือย้ายสิ่งที่ได้มีการติดตั้งหรือวางหรือทอดทิ้งไปให้พ้นทางสัญจรของประชาชน หรือในที่ซึ่งประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครและในเขตเทศบาลเท่านั้น ดังนั้น แม้ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ฟ้องคดีได้วางท่อลำเลียงน้ำเสียจากกระบวนการผลิตของโรงงานแปรงมันสำปะหลังของผู้ฟ้องคดีผ่านทางสาธารณประโยชน์และลำห้วยแพ่งในเขตตำบลสัมป่อย ซึ่งเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันโดยไม่ได้รับอนุญาตอันเป็นการฝ่าฝืนประมวลกฎหมายที่ดิน และมีการรั่วซึมของน้ำเสียออกมาทำให้เกิดความเสียหายแก่ไร่นาของเกษตรกรและสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และประชาคมตำบลสัมป่อยและสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสัมป่อยมีมติไม่เห็นชอบให้ผู้ฟ้องคดีใช้ที่สาธารณะดังกล่าวจริงดังที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองกล่าวอ้างก็ตาม ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ก็ไม่มีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนสิ่งก่อสร้างดังกล่าวโดยอาศัยเพียงอำนาจทั่วไปตามมาตรา ๖๘ (๘) แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ข้อ ๕ (๒) ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๔ และคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๒/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๓ ได้ เมื่อฟังว่ากฎหมายดังกล่าวไม่ได้ให้อำนาจผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการออกคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกจากที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน คำสั่งดังกล่าวจึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ วินิจฉัยอุทธรณ์เห็นชอบด้วยกับคำสั่งดังกล่าว จึงเป็นการใช้ดุลยพินิจในการวินิจฉัยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ตามหนังสือ ที่ ขย ๘๐๒๐๑/๑๗๘ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ โดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ และเพิกถอนคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ตามหนังสือ ที่ มท ๐๘๒๔.๓/๒๑๐๘๔

ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ โดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ชอบแล้ว ศาลปกครองสูงสุดเห็นฟ้องด้วยพิพากษายืน

แต่การบุกรุกที่สาธารณะ トラバโตยังอยู่ในที่นั้น อายุความยังไม่เริ่มนับ จะเริ่มนับก็ต่อเมื่อออกจากที่ไป เมื่อใด เริ่มนับทันที ดัง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๖๕/๒๕๔๓

ที่ดินที่จำเลยซื้อจาก พ. เป็นที่ดินมีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ซึ่งมีรูปแผนที่แสดงอาณาเขตและเขตติดต่อไว้อย่างชัดเจน การซื้อขายได้มีการจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ จำเลยยอมทราบเป็นอย่างดีว่าที่ดินที่ซื้อด้านทิศตะวันตกติดทางสาธารณประโยชน์ มีใช้ที่รกร้างว่างเปล่า เมื่อจำเลยปลูกสร้างบ้านและอาคารโรงงานล้ำเข้าไปในทางสาธารณประโยชน์ จึงเป็นการกระทำโดยเจตนาเพื่อจะยึดถือครอบครองทางสาธารณประโยชน์เป็นของตนเอง จึงมีความผิดตาม ป.ที่ดินฯ มาตรา ๙ (๑), ๑๐๘ ทวิ

ข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในทางพิจารณารับฟังได้ว่า ตามวันเวลาเกิดเหตุในฟ้องจำเลยยังยึดถือครอบครองที่พิพาทอันเป็นความผิดอยู่ ย่อมเป็นข้อเท็จจริงที่ตรงกับข้อเท็จจริงที่กล่าวในฟ้อง ศาลย่อมมีอำนาจพิพากษาลงโทษจำเลยได้ หากข้อเท็จจริงในทางพิจารณาแตกต่างจากข้อเท็จจริงดังที่กล่าวในฟ้องอันเป็นสาระสำคัญที่จะต้องพิพากษายกฟ้องไม่

จำเลยเข้าไปยึดถือครอบครองที่ดินของรัฐหลังจากประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ มีผลใช้บังคับแล้วซึ่ง ป.ที่ดินฯ มาตรา ๙ (๑) ประกอบมาตรา ๑๐๘ ทวิ บัญญัติให้การเข้าไปยึดถือครอบครองที่ดินของรัฐ เป็นความผิดในทันทีที่เข้าไปยึดถือครอบครอง โดยไม่จำเป็นต้องให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งและมีคำสั่งให้จำเลยปฏิบัติตามเสียก่อน การที่โจทก์ไม่ได้บรรยายข้อความดังกล่าว ก็ไม่ทำให้ฟ้องโจทก์ขาดองค์ประกอบความผิด

จำเลยเริ่มเข้ายึดถือครอบครองที่พิพาทตั้งแต่ปี ๒๕๒๓ เป็นต้นมา อันถือเป็นวันเริ่มต้นกระทำความผิด เมื่อปรากฏว่าหลังจากนั้นจำเลยยังคงยึดถือครอบครองที่พิพาทตลอดมาจนถึงวันฟ้อง จึงเป็นความผิดต่อเนื่องอยู่ทุกขณะตราบเท่าที่จำเลยยังคงยึดถือครอบครองที่พิพาทอยู่ คดีจึงไม่ขาดอายุความ

“ที่สาธารณะ”

“ที่สาธารณประโยชน์” เป็นคำใช้เรียกชื่อสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ และพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๔๙๐ สำหรับในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร แบ่งสาธารณสมบัติของแผ่นดินได้เป็น ๒ “ที่สาธารณะ”

“ที่สาธารณประโยชน์” เป็นคำใช้เรียกชื่อสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ และพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๔๙๐

สำหรับในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร แบ่งสาธารณสมบัติของแผ่นดินได้เป็น ๒ ประการคือ

๑. สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้สอยร่วมกันเช่น ถนน ตรอก ซอย คู คลอง หนอง บึง ลำธาร เป็นต้น

๒. สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับใช้ประโยชน์เพื่อแผ่นดินโดยเฉพาะซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นที่ราชพัสดุ อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง (ตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ

พ.ศ.๒๕๑๘)สำหรับในส่วนของกรุงเทพมหานครจะมีภาระและอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้สอยร่วมกัน (ที่สาธารณประโยชน์) ตามข้อ ๑ ส่วนสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับใช้ประโยชน์เพื่อแผ่นดินโดยเฉพาะตามข้อ ๒ กรุงเทพมหานครจะเกี่ยวข้องก็เฉพาะในกรณีการประสานกับกรมธนารักษ์เพื่อขอใช้ที่ราชพัสดุเพื่อประโยชน์ในราชการด้านต่าง ๆ เช่น การตัดและขยายถนน, สร้างอาคารที่ทำการ, สวนสาธารณะ เป็นต้น

ความหมาย

สาธารณสมบัติของแผ่นดิน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น รวมทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดิน ซึ่งใช้เพื่อประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน เช่น

๑. ที่ดินรกร้างว่างเปล่าและที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน

๒. ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันเป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ

๓. ทรัพย์สินใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะเป็นต้นว่า ป้อมและโรงทหารสำหรับราชการบ้านเมือง เรือรบ อาวุธยุทโธปกรณ์

ความคุ้มครองทางกฎหมาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๓๐๕ ทรัพย์สินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น จะโอนแก่กันมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจแห่งกฎหมายเฉพาะ หรือพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๑๓๐๖ ท่านห้ามมิให้ยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับแผ่นดินในเรื่องทรัพย์สิน อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

มาตรา ๑๓๐๗ ท่านห้ามมิให้ยึดทรัพย์สินของแผ่นดิน ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือไม่

การได้มาและการสิ้นสภาพ

การเกิดขึ้นและได้มา

เกิดขึ้นหรือเป็นมาโดยสภาพธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ลำธาร ห้วย หนอง คลอง บึง ทาง ที่ชายตลิ่ง ซึ่งเกิดขึ้นหรือเป็นมาทั้งก่อนและภายหลังการออกโฉนดที่ดิน เช่น ทางที่ใช้สอยร่วมกันหรือตลิ่งพังกลายเป็นทางน้ำ

- เกิดขึ้นหรือได้มาทั้งโดยการจัดซื้อหรือผลของกฎหมาย เช่น การเวนคืน ฯ การสงวนหวงห้าม

- เกิดขึ้นหรือได้มาทั้งโดยการอุทิศหรือการบริจาค เช่น การให้กรุงเทพมหานคร เพื่อสร้างเป็นถนน

สวนสาธารณะให้กระทรวงศึกษาธิการเพื่อสร้างเป็นสถานศึกษา ให้กระทรวงสาธารณสุขเพื่อสร้างโรงพยาบาล

- เกิดขึ้นหรือได้มาโดยสภาพการใช้สอยร่วมกัน (ตกเป็นสาธารณะโดยปริยาย) เช่น ทาง ลำราง ร่องสวน (ทางที่ปล่อยให้ใช้สอยร่วมกัน, ตลิ่งพังกลายเป็นทางน้ำ)

- ได้มาตามคำพิพากษาศาล

การสิ้นสภาพ

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๕ บัญญัติว่า “ทรัพย์สิน ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินจะโอนแก่กันมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจแห่งกฎหมายเฉพาะหรือพระราชกฤษฎีกา”

(๒๐) มาตรา...

มาตรา ๑๓๐๖ “ห้ามมิให้ยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับแผ่นดินในเรื่องทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน” มาตรา ๑๓๐๗ “ห้ามมิให้ยึดทรัพย์ของแผ่นดินไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือไม่”

จากบทบัญญัติแห่งกฎหมายต่าง ๆ แสดงว่าสาธารณสมบัติของแผ่นดินแม้ราษฎร หรือทางราชการเลิกใช้หรือหมดความจำเป็นใช้สอย และไม่ประสงค์จะสงวนไว้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินต่อไป หากสาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นยังมีได้ดำเนินการตามบทกฎหมาย คือ ตราพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพหรือพระราชบัญญัติโอนหรือแลกเปลี่ยนสภาพของสาธารณสมบัติของแผ่นดินดังกล่าวก็ยังคงอยู่ตลอดไป สรุปกล่าวได้ว่าสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกันจะสิ้นสภาพ หรือเปลี่ยนโอนกร